

ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΗ ΤΗΣ κ. Α. ΤΡΙΧΟΠΟΥΛΟΥ ΓΙΑ ΠΟΛΙΤΙΚΕΣ ΥΓΕΙΑΣ ΣΤΗ ΔΙΑΤΡΟΦΗ ΣΤΟ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟ ΤΟΥ Π.Ο.Υ. ΕΥΡΩΠΗΣ PUBLIC HEALTH PANORAMA JOURNAL

ΑΝΤΙ ΓΙΑ ΤΗ ΧΟΡΗΓΗΣΗ ΑΝΘΥΓΙΕΙΝΟΥ ΕΠΙΔΟΜΑΤΟΣ ΠΡΟΤΕΙΝΕΤΑΙ ΒΕΛΤΙΩΣΗ ΤΩΝ ΣΥΝΘΗΚΩΝ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

Ο κ. Παναγιώτης Γεωργακόπουλος, Πνευμονολόγος, Εντατικολόγος στη Μ.Ε.Θ. του Γενικού Κρατικού Νοσοκομείου Πατρών «Άγιος Ανδρέας», Αντιπρόεδρος του Ε.Ο.Π.Υ.Υ. από το 2015, με ανάρτησή του σε περιφερειακό portal εκφράζει προβληματισμούς στο από παλιά διατυπωμένο ερώτημα περί πρόκρισης της βελτίωσης των όρων υγιεινής και ασφάλειας της εργασίας αντί της χορήγησης ανθυγιεινού επιδόματος.

Το άρθρο του κ. Παναγιώτη Γεωργακόπουλου, το οποίο αναρτήθηκε στις 04.02.2018 στην ιστοσελίδα της Πάτρας «The Best News» (<http://www.thebest.gr/news/index/viewStory/474608>) και ξεσήκωσε θύελλα αντιδράσεων, έχει ως ακολούθως:

«Με την εμπειρία συμμετοχής μου για δύο θητείες στην Επιτροπή Υγιεινής και Ασφάλειας Εργασίας στο Γενικό Νοσοκομείο Πατρών, εκφράζω δημόσια τον προβληματισμό μου, αν πρέπει να διεκδικείται επίδομα ανθυγιεινό ή ασφαλείς και υγιείς συνθήκες εργασίας; Με αφορμή πρόσφατη αρθρογραφία σχετικά με την τύχη του επιδόματος ανθυγιεινής εργασίας, θέτω ευθέως το ερώτημα: Τί συμφέρει περισσότερο τον εργαζόμενο να διεκδικεί; Το ανθυγιεινό επίδομα, δουλεύοντας σε οποιεσδήποτε συνθήκες ή την διασφάλιση από κάθε εργοδότη και με τον αυστηρό έλεγχο των υπηρεσιών του κράτους, των ενδεδειγμένων συνθηκών Υγιεινής και Ασφάλειας της Εργασίας;

Τί θα ωφελήσει π.χ. έναν οικοδόμο να παίρνει επίδομα ανθυγιεινό όταν δεν λαμβάνονται μέτρα ασφάλειας στην οικοδομή και πέσει από μία πρόχειρα στημένη σκαλωσιά;

Τί θα ωφελήσει π.χ. έναν εργαζόμενο στα χειρουργεία ενός νοσοκομείου να διεκδικεί το ανθυγιεινό επίδομα και οι συνθήκες εργασίας να είναι επισφαλείς;

Θα μπορούσαμε να αναφέρουμε αρκετά παραδείγματα επισφαλών συνθηκών εργασίας, αλλά εκείνο που κατά την άποψή μας πρέπει να γίνει κατανοητό, είναι η διαρκής διεκδίκηση ασφαλών συνθηκών εργασίας, ακόμη και μέσα στο ίδιο το Νοσοκομείο, πόσο μάλλον σε άλλους χώρους εργασίας, που εγκυμονούν μύριους κινδύνους για κάθε εργαζόμενο.

Αλήθεια τί ωφελεί τον εργαζόμενο να παίρνει επίδομα ανθυγιεινό και να το ξοδεύει σε φάρμακα και υπηρεσίες υγείας;

Η ιστορία άλλωστε των επιδομάτων είναι αυτή που βυθίζει τόσα χρόνια την διεκδίκηση καλύτερων μισθών και μαζί είχε και έχει παρασείρει και την διαμόρφωση της σύνταξης.

Η εργασία απαιτεί υγιή εργαζόμενο σε ασφαλείς συνθήκες που να κινδυνεύει η ζωή του ή η σωματική του ακεραιότητα και η περίοδος σύνταξης απαιτεί καλή σύνταξη για καλά γηρατειά.

Για να είμαστε πραγματιστές, επαρκής νομοθεσία υπάρχει. Εκείνο που χρειάζεται είναι η διαρκής επαγρύπνηση των ιδίων των εργαζομένων και η διαρκής διεκδίκηση εφαρμογής όσων έχουν νομοθετηθεί, αλλά και νέες προτάσεις για την βελτίωση της υγιεινής και ασφάλειας των εργαζομένων σε κάθε χώρο εργασίας».

PANORAMA PEOPLE

Interview with Antonia Trichopoulos

By Lasse Hemmingsen

Antonia Trichopoulos is President of the Hellenic Health Foundation, Director of the WHO Collaborating Centre for Nutrition and Health in Athens and Professor Emerita of the School of Medicine at the University of Athens, Greece. Her scientific work has focused on public health nutrition and nutritional epidemiology, with an emphasis on the health effects of the Mediterranean diet and traditional foods.

When it comes to the field of nutrition, what do you see as WHO's biggest success?

Talking about the successes of WHO in relation to nutrition, one must draw attention to its work in developing a system for advocating restrictions on food marketing to children. The steps taken by WHO, at the international and regional levels, to develop recommendations for countries and practical tools such as nutrient profiling has been crucial. If you want nutrition to be improved in the next generation, changing the way in which food is promoted and targeted to children is the way to go. Furthermore, the guidelines and policy guidance to reduce salt and sugar intake among the population, which has been initiated and driven by WHO, are extremely important.

When it comes to implementation within the European Union, there also has been more policy dialogue in the last 10 years between WHO as a normative body and the European Commission, which has powers to regulate in areas such as nutrition labelling. This is a positive approach because WHO is only in a position to come up with recommendations when discussing with governments directly, whereas with the involvement of the European Commission, the aspect of legislation is available. The Commission has also established dialogue with the industry: this is bilateral, sometimes even trilateral, such that industry and the Commission are talking to each other and WHO can provide strategic technical input. This has resulted in some voluntary changes to the promotion and composition of foods across the European Union, and this is important.

I also want to mention the elderly population. In the last two to three years WHO has started working on the topic of healthy ageing and nutrition among older people, and this is very important. This group of the population has not received great attention, but now WHO focuses not only on elderly but also on very elderly population groups. Indeed, the proportion of the population aged over 80 years is increasing, especially in Europe. Further, the rate of dementia incidence is very high in this age group, so I am very pleased that WHO has been more active in trying to address problems of nutrition in this age group in the last few years, both by taking a targeted approach and by increasing awareness of the importance of the full life-course in influencing health outcomes.

In your view, what should WHO's role be in the coming years: what should WHO focus on to improve nutrition?

There is probably room for improvement in how WHO considers the role of sustainable food systems and where it sees its role in helping to foster healthy and sustainable diets. What we are eating or cultivating has an impact on the nutritional value of our diet but also has a substantial impact on the environment and climate, and I hope that in the future WHO will be much more involved in this.

The overconsumption of food of animal origin is detrimental both to our health and to the environment and climate. When you follow an animal-based diet the carbon dioxide footprint is very high, and we have to put emphasis on that and encourage greater shifts to more plant-based diets.

Με συνέντευξή της στο περιοδικό του Ευρωπαϊκού Τμήματος του Παγκόσμιου Οργανισμού Υγείας (Π.Ο.Υ.) «Public Health Panorama» η Καθηγήτρια κ. Αντωνία Τριχοπούλου αναφέρεται στα ζητήματα πολιτικών Δημόσιας Υγείας στο πεδίο της Διατροφής. Η συνέντευξη

της κ. Τριχοπούλου που δημοσιεύθηκε στα αγγλικά και τα ρωσικά στο τελευταίο τεύχος του περιοδικού, που είναι αφιερωμένο στη Διατροφή, παραχωρήθηκε στον κ. Lasse Hemmingsen. Η κ. Α. Τριχοπούλου είναι Πρόεδρος του Ελληνικού Ιδρύματος Υγείας (Hellenic

Health Foundation), Διευθύντρια του συνεργαζόμενου με τον Π.Ο.Υ. Κέντρου Διατροφής και Υγείας στην Αθήνα (W.H.O. Collaborating Centre for Nutrition and Health in Athens), Ομότιμη Καθηγήτρια της Ιατρικής Σχολής του Πανεπιστημίου Αθηνών. Το επιστημονικό της έργο επι-

κεντρώνεται στη Διατροφική Δημόσια Υγεία και τη Διατροφική Επιδημιολογία, με έμφαση στις επιπτώσεις της μεσογειακής διατροφής στην υγεία και τα παραδοσιακά τρόφιμα. Αναλυτικό ενημερωτικό σημείωμα για τη συνέντευξη στη σελίδα 2 της παρούσας έκδοσης.

ΤΡΙΜΕΡΗΣ ΣΥΝΑΝΤΗΣΗ ΓΙΑ ΤΟ ΕΛ.ΙΝ.Υ.Α.Ε. ΜΕ ΠΡΩΤΟΒΟΥΛΙΑ ΤΟΥ κ. Α. ΝΕΦΕΛΟΥΔΗ

Σύμφωνα με πληροφορίες, το Διοικητικό Συμβούλιο του Σωματίου Εργαζομένων στο ΕΛ.ΙΝ.Υ.Α.Ε. είχε συνάντηση με τον κ. Ανδρέα Νεφελούδη, Γενικό Γραμματέα του Υπουργείου Εργασίας, Κοινωνικής Ασφάλισης και

Κοινωνικής Αλληλεγγύης. Η συνάντηση πραγματοποιήθηκε στο Γραφείο του Γενικού Γραμματέα και στη αρχή της συνάντησης συμμετείχε όλο το Διοικητικό Συμβούλιο του Σωματίου Εργαζομένων στο ΕΛ.ΙΝ.Υ.Α.Ε., αλλά

ακολούθως αποχώρησε ένα μέλος. Μετά τη συνάντηση, με πρωτοβουλία του Γενικού Γραμματέα του Υπουργείου Εργασίας κ. Ανδρέα Νεφελούδη, στάλθηκε πρόσκληση για Τριμερή Συνάντηση με θέμα το ΕΛ.ΙΝ.Υ.Α.Ε.,

η οποία σύμφωνα με πληροφορίες έχει προγραμματισθεί να πραγματοποιηθεί στις επόμενες ημέρες στο Υπουργείο Εργασίας, Κοινωνικής Ασφάλισης και Κοινωνικής Αλληλεγγύης με συμμετοχή και του κ. Α. Νεφελούδη.

ΠΡΟΕΤΟΙΜΑΖΕΤΑΙ ΤΟ 3ο ΠΑΝΕΛΛΗΝΙΟ ΣΥΝΕΔΡΙΟ
ΦΑΡΜΑΚΟΕΠΙΔΗΜΙΟΛΟΓΙΑΣ ΣΤΗΝ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥΠΟΛΗ

8^ο ΠΑΝΕΛΛΗΝΙΟ ΣΥΝΕΔΡΙΟ
ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΣΥΝΕΡΓΟΥ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΕΡΕΥΝΑΣ ΚΑΙ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗΣ ΤΟΥ ΙΟΥ ΤΩΝ ΘΩΡΑΚΑΤΩΝ (ΗΕΕΕ) (ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΗΡV ΕΤΑΙΡΕΙΑ) www.hrpv.gr

Δερματολογία Χειρουργική Μοριακή Βιολογία
Μοιραϊκή-Γυναικολογία Ογκολογία Παιδιατρική-Εφηβική Ιατρική Ουρολογική-Οδοντιατρική
Ανοσολογία Στοματολογία-Οδοντιατρική Γαστρεντερολογία
Δημόσια Υγεία Ψυχολογία-Ψυχιατρική
Κυτταρολογία-Παθολογοανατομία

ΠΡΟΣΥΝΕΔΡΙΑΚΕΣ ΕΚΔΗΛΩΣΕΙΣ
5ο ΗΡV Σεμινάριο
7ο Θεματικό Σεμινάριο Κολποσκόπησης
2ο Σεμινάριο: «ΗΡV ΣΤΗΝ ΜΟΡΙΑΚΗ ΒΙΟΛΟΓΙΑ»
2ο Σεμινάριο: «ΗΡV ΣΤΗΝ ΠΑΙΔΙΑΤΡΙΚΗ»
2ο Σεμινάριο: «ΗΡV ΣΤΗΝ ΟΥΡΟΛΟΓΙΑ»
2ο Σεμινάριο: «ΗΡV ΣΤΗΝ ΠΡΟΚΤΟΛΟΓΙΑ»
2ο Σεμινάριο: «ΗΡV ΣΤΗΝ ΣΤΟΜΑΤΟΛΟΓΙΑ»
2ο Σεμινάριο: «ΗΡV ΣΤΗΝ ΠΡΑ»

ΜΕΤΑΣΥΝΕΔΡΙΑΚΕΣ ΕΚΔΗΛΩΣΕΙΣ
Εξετάσεις πιστοποίησης Ελληνικής ΗΡV Εταιρείας
Ενημερωτική εκδήλωση για το ευρύ κοινό

23-25 ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΥ 2018
Makedonia Palace ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ
www.hrpv.mdcongress.gr

Ο Π.Ο.Υ. έχει να διαδραματίσει σημαντικό ρόλο τόσο δημιουργώντας προκλήσεις, όσο και ωθώντας σε δράση. Ο Π.Ο.Υ. είναι ο φάρος μας. Ενθάρρυνε τη δράση και την έρευνα και αποτελεί ανεκτίμητη πηγή συγκρίσιμων και ποικίλων δεδομένων. Εάν είσθε μόνος ως ερευνητής ή επαγγελματίας υγείας σε μια μικρή χώρα και μπορείτε να καταθέσετε τα επιχείρηματά σας, ο Π.Ο.Υ. υποστηρίζει την άποψή σας, δεν μπορείτε να φαντασθείτε πόσο σημαντικό είναι αυτό.

ΑΚΤΙΝΟΛΟΓΙΚΟ
ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟ
Δ.Π.Θ

ΔΗΜΟΚΡΙΤΕΙΟ
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΘΡΑΚΗΣ

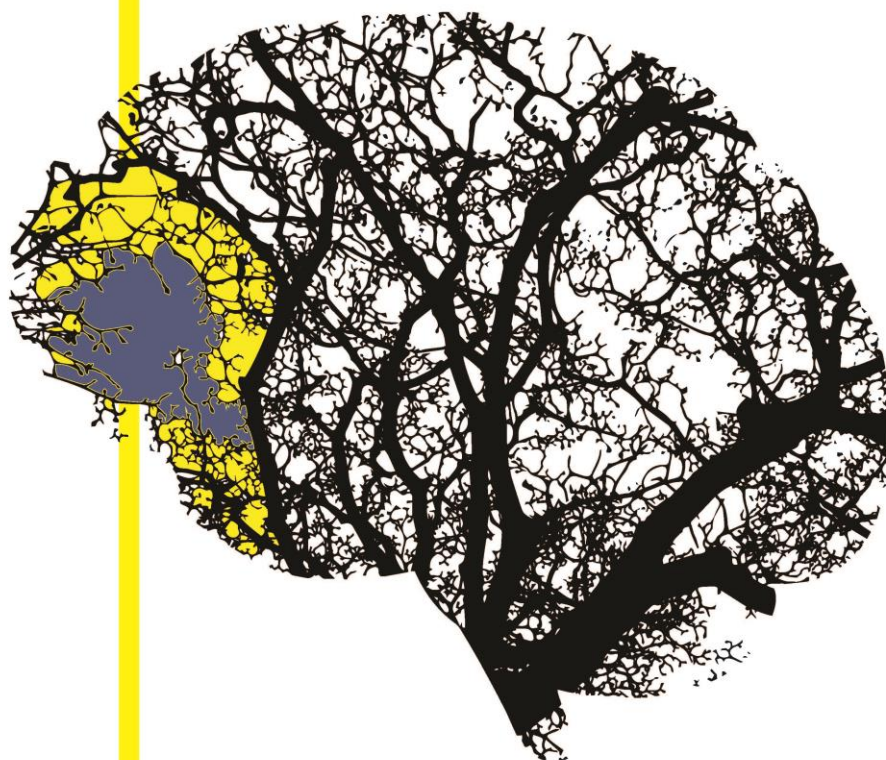
ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΟ
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ "ΑΕΕ"
ΤΜΗΜΑΤΟΣ ΙΑΤΡΙΚΗΣ
Δ.Π.Θ

ΝΕΥΡΟΛΟΓΙΚΗ
ΚΛΙΝΙΚΗ
Δ.Π.Θ

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗ ΗΜΕΡΙΔΑ

ΟΞΥ ΙΣΧΑΙΜΙΚΟ ΑΓΓΕΙΑΚΟ ΕΓΚΕΦΑΛΙΚΟ ΕΠΕΙΣΟΔΙΟ ΝΕΟΤΕΡΕΣ ΜΕΘΟΔΟΙ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗΣ [2018]

ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΣΤΗΝ
ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ
ΤΟΥ Π.Γ.Ν.Ε
ΚΑΙ
Η... ΚΑΤΑΙΓΙΔΑ
ΠΟΥ ΕΡΧΕΤΑΙ

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΑΚΟ ΝΟΣΟΚΟΜΕΙΟ
ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥΠΟΛΗΣ
ΚΕΝΤΡΙΚΟ ΑΜΦΙΘΕΑΤΡΟ
ΣΑΒΒΑΤΟ 10 ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΥ 2018
ΩΡΑ 10:30-14:30

ΤΟΜΕΑΣ
ΝΕΥΡΟΑΚΤΙΝΟΛΟΓΙΑΣ
ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ
ΑΚΤΙΝΟΛΟΓΙΚΗΣ
ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ

ΥΠΟ ΤΗΝ ΑΙΓΙΔΑ

ΕΛΛΗΝΙΚΗ
ΝΕΥΡΟΛΟΓΙΚΗ
ΕΤΑΙΡΕΙΑ

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ

10:30-11:45
Α' Μέρος | Βασικές Γνώσεις-Βασική Διαχείριση
Προεδρείο:
Ι. Ηλιόπουλος, Π. Πρασόπουλος, Ε. Μαλτέζος

Βασικά στοιχεία Νευροανατομίας – εγκεφαλικά αγγεία.
[15']
Θ. Μπιρμπίλης

Ανατομία του αγγειακού συστήματος μέσω νευροαπεικόνισης.
[15']
Μ. Μαντατζής

Αντιμετώπιση οξέος ΑΕΕ από πλευράς Παθολόγου
Ν. Παπάνας. [15']

Εκτίμηση με την κλίμακα NIHSS
Ενδείξεις & Αντενδείξεις
για ενδοφλέβια θρομβόλυση.
[15']
Σ. Φωτιάδου

Ερωτήσεις-Απαντήσεις [10']

11.45-12.00 Σύντομο Διάλειμμα

12:00-13:00
Β' Μέρος | Θρομβόλυση & Θρομβεκτομή
Προεδρείο: Κ. Βαδικόλιας, Μ. Μαντατζής, Γ. Τσιβούγλης

Θρομβεκτομή: η μέθοδος, ενδείξεις
[15']
Μ. Μαντατζής

Θρομβόλυση και θρομβεκτομή,
Θρομβόλυση χωρίς θρομβεκτομή,
Θρομβεκτομή χωρίς θρομβόλυση;
[15']
Γ. Τσιβούγλης

Πρακτική παρουσίαση περιστατικών
[15']

Συζήτηση
[15']

13.00-13.30
**Γ' Μέρος | ΝΡΧ παρέμβαση & Οργάνωση
Ομάδας Αντιμετώπισης**
Προεδρείο: Θ. Μπιρμπίλης, Ι. Πνευματικός, Χ. Πιπερίδου

ΝΡΧ παρέμβαση στο οξύ ΑΕΕ
[15']
Θ. Μπιρμπίλης

Οργανωμένη αντιμετώπιση:
ομάδα αγγειακών- μονάδα αγγειακών.
[15']
Κ. Βαδικόλιας

13.30-14.00
**Δ' Μέρος | Συμπεράσματα
Η διαχείριση στην πραγματικότητα του ΠΓΝΕ**

Συντονιστές: Ι. Ηλιόπουλος, Β. Σουφτάς

Σχολιασμός: Ι Πνευματικός, Ε Μαλτέζος,
Μ. Μαντατζής, Κ Βαδικόλιας

ΠΡΟΕΔΡΟΙ, ΣΥΝΤΟΝΙΣΤΕΣ & ΟΜΙΛΗΤΕΣ

Βαδικόλιας Κ.
Καθηγητής Νευρολογίας ΔΠΘ

Ηλιόπουλος Ι.
Καθηγητής Νευρολογίας ΔΠΘ

Μαλτέζος Ε.
Καθηγητής Παθολογίας ΔΠΘ

Μαντατζής Μ.
Επικ. Καθηγητής Νευροακτινολογίας ΔΠΘ

Μπιρμπίλης Θ.
Καθηγητής Νευροχειρουργικής ΔΠΘ

Παπάνας Ν.
Καθηγητής Παθολογίας –Σακχ. Διαβήτη, ΔΠΘ

Πιπερίδου Χ.
Ομ. Καθηγήτρια Νευρολογίας ΔΠΘ

Πρασόπουλος Π.
Καθηγητής Ακτινολογίας ΔΠΘ

Πνευματικός Ι.
Καθηγητής Εντατικής Θεραπείας ΔΠΘ

Σουφτάς Β.
Αν. Καθηγητής Ακτινολογίας ΔΠΘ

Τσιβούγλης Γ.
Καθηγητής Νευρολογίας, ΕΚΠΑ

Φωτιάδου Σ.
Νευρολόγος, Διδάκτωρ ΔΠΘ

Εκδότης (Υπεύθυνος σύμφωνα με το Νόμο): Θ.Κ. Κωνσταντινίδης <tconstan@med.duth.gr>
Ειδικός Ιατρός Εργασίας, Καθηγητής Τμήματος Ιατρικής Δημοκρίτειου Πανεπιστημίου Θράκης
Διευθυντής: Εργαστήριο Υγιεινής και Προστασίας Περιβάλλοντος, Συγκροτήματα Προκλινικών
Εργαστηρίων Ιατρικής Δ.Π.Θ., Πανεπιστημιούπολη, Δραγάν, Αλεξανδρούπολη 68100
Αΐδουσα Γ.Α. Σταθόπουλου Προγράμματος Μεταπτυχιακών Σπουδών Υγιεινής και Ασφάλειας
της Εργασίας, Ισόγειο Βιβλιοθήκης Τμήματος Ιατρικής Δημοκρίτειου Πανεπιστημίου Θράκης
Πανεπιστημιούπολη, Δραγάν, Αλεξανδρούπολη 68100. Τηλέφωνο: 2551030521, 6938909510

**ΧΡΗΣΤΕΣ ΤΩΝ «SOCIAL MEDIA»
ΟΛΟΥ ΤΟΥ ΚΟΣΜΟΥ ΕΝΩΘΕΙΤΕ!**

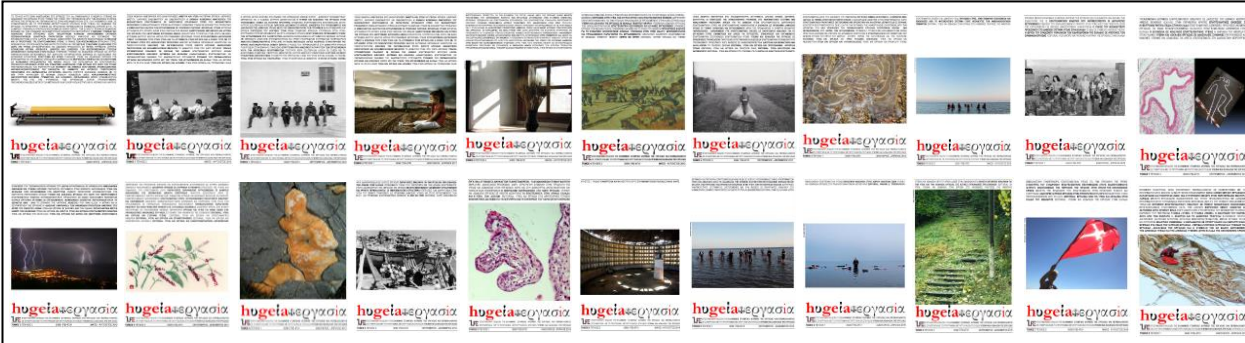

Αν ζούσε σήμερα ο *Πλάτωνας*, είναι πιθανό να μτέρδευε ένα μεγάλο μέρος της δουλειάς μας με την ανασχόλησή μας στον ελεύθερο χρόνο μας και να θεωρούσε δουλειά αυτά που κάνουμε στον ελεύθερο χρόνο μας. Όλα αυτά τα χρυσοπληρωμένα στελέχη που γυρίζουν τον κόσμο συζητώντας τα μεγάλα παγκόσμια προβλήματα, για παράδειγμα, επιδιώκουν στην πραγματικότητα σε ένα απέλαιωτο στρόβιλο συμποσίων. Αντίθετα, ο *Πλάτων* θα κοιτούσε δύσπιστα όσους απολαμβάνουν το ψάρεμα, την κηποτουρκική και το μαγείρεμα, θεωρώντας αυτές τις δραστηριότητες επιπόνεες. Αυτό είτε ο Τσέχος φιλόσοφος *Τόμας Σέντλατσεκ* σε ένα πρόσφατο συνέδριο των *Financial Times*, όπου ισχυρίστηκε ότι δούλεψε. Η τοποθέτησή του ήταν (νομίζω) περισσότερο μια πνευματική πρόκληση για να φανεί ότι οι ορισμοί μας για τη δουλειά και τον ελεύθερο χρόνο εξαρτώνται περισσότερο από το πολιτισμικό πλαίσιο παρά από αμετακίνητους κοινωνικούς νόμους. Σε κάθε περίπτωση, η τοποθέτηση αυτή θα μας βοηθήσει να λύσουμε μερικώς από τους γρίφους της *ψηφιακής οικονομίας* μας, με την προϋπόθεση να απαλλαγούμε από μερικά σχήματα που έχουμε στο κεφάλι μας.

Ας πάρουμε για παράδειγμα τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης (social media). Οι χρήστες του Facebook, του Instagram, του Twitter και του YouTube μπορεί να πιστεύουν ότι μοιράζονται απλώς τις προσωπικές τους στιγμές και τις εξόδους τους με τους φίλους τους και τις οικογένειές τους. Όλες αυτές οι δραστηριότητες εμπλουτίζουν τη ζωή μας, βαθθύνουν τις κοινωνικές μας σχέσεις και μας προσφέρουν απολαύσεις. Αν το δούμε όμως από μια άλλη πλευρά, το μόνο που κάνουμε παίζοντας με τα κινητά μας τηλέφωνα είναι να παράγουμε μαζικά σύνολα δεδομένων που χρησιμοποιούν ειδικά ηλεκτρονικά προγράμματα για να πουλάνε διαφημίσεις εναντίον μας. Η διάνοια του Facebook είναι ότι όλοι οι χρήστες που εργάζονται άθελα τους, και δωρεάν, για την εταιρεία, δημιουργώντας το πιο πολύτιμο προϊόν της. Αυτό επιτρέπει στο Facebook να πληρώνει μόλις το ισοδύναμο του 1% της αξίας της εταιρείας στους υπαλλήλους του, έναντι 40% που καταβάλλει η Walmart.

Όπως είναι φυσικό, οι περισσότεροι στη *Σίλικον Βάλεϊ* δεν βλέπουν κάτι κακό με το έμμεσο *ψηφιακό συμβόλαιο* μας. Ο *Χαλ Βάριαν*, επικεφαλής οικονομολόγος της *Google*, θεωρεί ότι οι καταναλωτές απολαμβάνουν δωρεάν πολύ δημοφιλείς υπηρεσίες. Οι διαφημιστές επωφελούνται από μια φθηνή και αποτελεσματική στόχευση του κοινού. Αν οι χρήστες δεν είναι ικανοποιημένοι με την προσφορά της *Google*, μπορούν πάντα να στραφούν σε άλλες υπηρεσίες. Ο ανταγωνισμός απέχει μόνο ένα κλικ. Το επιχείρημα αυτό μπορεί να σταθεί αν θεωρήσει κανείς πως τα *δεδομένα* των χρηστών αποτελούν ένα *κεφάλαιο* που δημιουργήθηκε από τις εταιρείες τεχνολογίας και ανήκει σ' αυτές. Μια ομάδα τεχνολόγων και Καθηγητών όμως, με επικεφαλής τον συγγραφέα και ερευνητή της *Microsoft* *Τζάρον Λάνιερ*, αφιερώνει αυτήν την άποψη. Και θεωρεί ότι τα *δεδομένα* αποτελούν *προϊόν εργασίας*, όχι *παραπροϊόν ελεύθερου χρόνου*. Η οικονομία των *δεδομένων*, σημειώνουν οι Καθηγητές αυτοί σε πρόσφατη μελέτη τους, αναπτύχθηκε συμπτωματικά και όχι με σχεδιασμό, είναι αναποτελεσματική, δίκαιη και μη παραγωγική. Πρέπει λοιπόν να αναθεωρηθεί. Και να γίνει μια διάκριση ανάμεσα στο μοντέλο των *Δεδομένων ως Κεφαλαίου*, που αντιμετωπίζει τα δεδομένα ως *προϊόντα της κατανάλωσης* και προήλθα για τον *καπιταλισμό της παρακολούθησης*, και ένα θεωρητικό μοντέλο των *Δεδομένων ως Εργασίας*, που προβλέπει ότι από τα δεδομένα πρέπει να ωφεληθούν κυρίως οι ιδιοκτήτες τους. Οι συγγραφείς απευθύνουν έκκληση να δημιουργηθεί μια πραγματική *αγορά δεδομένων των χρηστών*, που θα αμειβεί τους πολίτες για τα δεδομένα τους, θα δημιουργήσει νέες θέσεις εργασίας, θα καλλιεργήσει μια κουλτούρα «*ψηφιακής αξιοπρέπειας*» και θα τονώσει την παραγωγικότητα της οικονομίας. Τα επιχειρήματα αυτά αναπτύσσονται περισσότερο σε ένα υπό έκδοση βιβλίο των *Ερικ Πόσνερ* και *Γκλεν Βέλ*, που λέγεται «*Radical Markets*» και αποτελεί τόσο μια φοβερή κριτική προς τον «*τεχνο-φουδαρχισμό*», όσο και μια ιδεαλιστική έκκληση για την πιο *δίκαιη κατανομή των προϊόντων της συλλογικής ευφύας* μας. «Το σημερινό μοντέλο ιδιοκτησίας των δεδομένων είναι οικονομικά αναποτελεσματικό», τονίζει ο Βέλ. Σύμφωνα με τους υπέρμαχους αυτής της προσέγγισης, οι καταναλωτές πρέπει να συνειδητοποιήσουν τον ρόλο τους ως *ψηφιακών εργατών* και να αποκτήσουν «*ταξική συνείδηση*». Συνδικά τα *δεδομένα* πρέπει να αγωνισθούν για να συλλογικά μας δικαιώματα. Κι εμείς πρέπει να υποθετήσουμε το σύνθημα: «Καμία ανάρτηση στο εξής χωρίς αμοιβή!»

* Κείμενο του John Thornhill, Αρθρογράφου των Financial Times. Εκδόθηκε της ευρωπαϊκής έκδοσης της εφημερίδας αυτής, που δημοσιεύθηκε στις 05.02.2018 με τίτλο «Social media users of the world unite!» και αναπλήθηκε μεταφρασμένο στα ελληνικά στην στήλη «Ιδέες και Απόψεις» του Αθηναϊκού Μακεδονίου - Πρακτορείου Ειδήσεων (Α.Π.Ε. - Μ.Π.Ε.).

ΑΡΧΕΣ ΤΟΥ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟΥ ΔΟΓΜΑΤΟΣ ΤΗΣ ΡΩΣΙΚΗΣ ΟΡΘΟΔΟΞΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ

ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΚΑΙ ΟΙΚΟΛΟΓΙΚΑ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ

ΧΙΙΙ.1. Συνειδητοποιώντας την ευθύνη της για τις τύχες του κόσμου, η Ορθόδοξη Εκκλησία εκφράζει τον έντονο προβληματισμό της σχετικά με τα προβλήματα που δημιουργεί ο σύγχρονος πολιτισμός. Σημαντικό μέρος μεταξύ αυτών κατέχουν τα οικολογικά προβλήματα. Σήμερα η μορφή της Γης αλλιώνεται σε παναντική κλίμακα. Πληγίζεται το υπέδαφος, το έδαφος, τα ύδατα, ο αέρας, ο ζωικός και ο φυτικός κόσμος. Η περιβάλλουσα φύση συμμετέχει σχεδόν ολόκληρη στην υποστήριξη της ζωής του ανθρώπου, στον οποίο δεν επαρκεί πλέον η ποικιλία των δώρων της, αλλά εκμεταλλεύεται σχεδόν χωρίς περιορισμούς ολόκληρα οικολογικά συστήματα. Η δράση του ανθρώπου, η οποία απέκτησε διαστάσεις συγκρινόμενες με τις διαδικασίες της βιόσφαιρας, αναπτύσσεται συνεχώς χάρη στην επιτάχυνση των ρυθμών ανάπτυξης της επιστήμης και της τεχνολογίας. Η καθολική μόλυνση του περιβάλλοντος από τους βιομηχανικούς ρύπους, η λανθασμένη γεωργική εκμετάλλευση, η καταστροφή των δασών και του εδάφους οδηγούν στην καταστολή της βιολογικής δραστηριότητας, στη σταθερή μείωση της βιολογικής ποικιλίας. Εξαντλείται ανεπανόρθωτα ο ορυκτός πλούτος, μειώνονται τα αποθέματα του πόσιμου ύδατος. Εμφανίζονται πολλές βλαπτικές ουσίες, οι περισσότερες από τις οποίες δεν εντόσσονται στο φυσικό κύκλο και συσσωρεύονται στη βιόσφαιρα. Η οικολογική ισορροπία διαταράχθηκε: ο άνθρωπος αντιμετωπίζει το γεγονός της εμφάνισης αναπόδρεπτων ζημιογόνων διαδικασιών στη φύση, συμπεριλαμβανομένης και της υπονόμευσης των φυσικών της αναπαραγωγικών δυνάμεων.

Όλα αυτά λαμβάνουν χώρα σε ένα σκηνικό πρωτοφανούς και αδικαιολόγητης αύξησης της μαζικής κατανάλωσης στις ανεπτυγμένες χώρες, όπου η επιδιώξη της αφθονίας και της πολυτέλειας αποτελεί τον κανόνα. Αυτή η κατάσταση δημιουργεί εμπόδια για μια δίκαιη κατανομή των φυσικών πόρων, οι οποίοι αποτελούν πανανθρώπινη κληρονομιά. Οι συνέπειες της οικολογικής κρίσης αποδείχθηκαν οδυνηρές όχι μόνο για τη φύση αλλά και για τον άνθρωπο, ο οποίος ευρίσκεται σε οργανική ενότητα με αυτή. Ως αποτέλεσμα η Γη βρέθηκε στο κατώφλι μιας παγκόσμιας οικολογικής καταστροφής.

ΧΙΙΙ.2. Οι σχέσεις μεταξύ του ανθρώπου και του περιβάλλοντος διαταράχθηκαν κατά τους προϊστορικούς χρόνους και ήταν αποτέλεσμα της πτώσης του ανθρώπου και της αποξένωσής του από τον Θεό. Η αμαρτία που γεννήθηκε μέσα στη ψυχή του ανθρώπου είχε ολέθριες συνέπειες όχι μόνο για τον ίδιο, αλλά και για ολόκληρο το περιβάλλον. «Η γάρ ματαιότητι η κτίσις ὑπέταγεν, οὐχ ἐκούσα, αναφέρει ο Απόστολος Παύλος, ἀλλὰ διὰ τὸν ὑποτάξαντα, ἐπ’ ἐλπίδι ὅτι καὶ αὕτη ἡ κτίσις ἐλευθερωθήσεται ἀπὸ τῆς δουλείας τῆς φθορᾶς εἰς τὴν ἐλευθερίαν τῆς δόξης τῶν τέκνων τοῦ Θεοῦ. Οἶδαμεν γάρ ὅτι ἡ κτίσις συστενάζει καὶ συνδοιᾷ ἄχρι τοῦ νῦν» (Ρωμ. 8. 20-22). Η πρώτη ανθρώπινη αμαρτία αντικαθρεφτίσθηκε στη φύση σαν σε καθρέπτη. Από το σπόρο της αμαρτίας, ο οποίος ενεργοποιήθηκε στην ανθρώπινη καρδιά, φύτεψαν στη γη, σύμφωνα με την Αγία Γραφή, «ἀκάθαρτα καὶ τρίβολοι» (Γεν. 3. 18). Αποδείχθηκε αδύνατη η πλήρης οργανική ενότητα του ανθρώπου με το περιβάλλον, πράγμα το οποίο υπήρχε πριν την πτώση (Γεν. 2. 19-20). Στις σχέσεις τους με τη φύση, οι οποίες απέκτησαν ένα καταναλωτικό χαρακτήρα, οι άνθρωποι καθοδηγούνταν ὅλο καὶ περισσότερο ἀπὸ τα εγωιστικά κίνητρα. Αρχισαν να λημονοῦν ὅτι ο Μόνος Κυρίαρχος τῆς Οικουμένης εἶναι ο Θεός (Ψαλ. 23. 1), στον Ὅποιο ἀνήκουν «οὐρανὸς καὶ... ἡ γῆ καὶ πάντα ὅσα ἐστὶν ἐν αὐτῇ» (Δευτ. 10. 14), ἐνῶ ο ἄνθρωπος, σύμφωνα με τὴν ἔκφραση τοῦ *Γερού Χρυσοστόμου*, εἶναι ἀπλὰ «οικονόμος», στον ὁποῖο ἐμπιστεύθηκε τὸν πλοῦτο τοῦ κάτω κόσμου. Ο Θεός, ὡπως παρατηρεῖ ὁ ἴδιος ἄγιος, κάτουμε αὐτὸν τὸν πλοῦτο, δηλαδὴ «τον αέρα, τὸν ἥλιο, τὸ νερό, τὴ γη, τὸν οὐρανό, τὴ θάλασσα, τὸ φῶς, τὰ ἀστέρια», «ἀνάμεσα σε ὅλους ἐξ ἴσου, σαν μεταξὺ ἀδελφῶν». Η «κυριέωσις» τῆς φύσεως καὶ ἡ «κατοχή» τῆς γῆς (Γεν. 1. 28), στις ὁποῖες καλεῖται ὁ ἄνθρωπος σύμφωνα με τὸ σχέδιο τοῦ Θεοῦ, δὲν σημαίνει ὅτι ὅλα ἐπιτρέπονται. Ἀπλὰ ἐπιβεβαιώνουν ὅτι ὁ ἄνθρωπος εἶναι ὁ φορέας τῆς εἰκόνας τοῦ Οὐρανοῦ καὶ Οἰκοδεσπότης με αὐτὴ τὴν ἰδιότητά του πρέπει, σύμφωνα με τὸν *Αγιο Γρηγόριο Νύσσης*, να ἐπιδείξει τὸ βασιλικὸ τοῦ ἀξίωμα ὅχι μέσω τῆς κυριαρχίας καὶ τῆς βίας κατὰ τὸν περιβάλλοντος κόσμου, ἀλλὰ στο «ἐργάζεσθαι» καὶ στο «φυλάσσειν» (Γεν. 2. 15) τὴν μεγαλοπρεπὴ φυσικὴ βασιλεία, για τὴν ὁποία εἶναι υπεύθυνος ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ.

ΧΙΙΙ.3. Η οικολογική κρίση ωθεί προς την αναθεώρηση των σχέσεών μας με τον περιβάλλοντα κόσμο. Σήμερα όλο και περισσότερο ασκείται κριτική κατά της θεωρίας σχετικά με την κυριαρχία του ανθρώπου επί της φύσεως και κατά της καταναλωτικής αρχής που διέπει τις σχέσεις με αυτή. Η συνειδητοποίηση του γεγονότος ότι η σύγχρονη κοινωνία πληρώνει πολύ ακριβά τα αγαθά του πολιτισμού, προκαλεί την αντίδραση εναντίον του οικονομικού εγωισμού. Έτσι εντοπίζονται τα είδη της δραστηριότητας που ζημιώνουν το φυσικό περιβάλλον. Ταυτόχρονα διαμορφώνεται το σύστημα της προστασίας της, επανεξετάζονται οι μέθοδοι της οικονομικής δραστηριότητας, καταβάλλονται οι προσπάθειες δημιουργίας τεχνολογιών φιλικών προς τον φυσικό πλούτο και η ανακυκλώσιμων προϊόντων, τα οποία θα μπορούσαν ταυτόχρονα να «ενταχθούν» στον φυσικό

κύκλο. Αναπτύσσεται η οικολογική ηθική. Εχοντας ως γνώμονα αυτή την ηθική η κοινωνική συνείδηση τάσσεται εναντίον του καταναλωτικού τρόπου ζωής, απαιτεί την αύξηση της ηθικής και νομικής ευθύνης για τις ζημιές που προκαλούνται στη φύση, προτείνει την εισαγωγή της οικολογικής εκπαίδευσης και διαπαιδαγώγησης, καλεί να ενώσουμε τις προσπάθειες για την προστασία του περιβάλλοντος με βάση μια ευρεία διεθνή συνεργασία.

ΧΙΠΙ.4. Η Ορθόδοξη Εκκλησία εκτιμά επάξια τους κόπους που στοχεύουν στην αντιμετώπιση της οικολογικής κρίσεως και καλεί σε μια ενεργό συμμετοχή στις κοινωνικές ενέργειες για την προστασία της κτίσεως του Θεού. Ταυτόχρονα επισημαίνει ότι αυτές οι προσπάθειες θα αποβούν καρποφόρες μόνο εάν οι βάσεις, πάνω στις οποίες οικοδομούνται οι σχέσεις του ανθρώπου με τη φύση, δε θα έχουν αποκλειστικά ανθρωπιστικό χαρακτήρα αλλά και χριστιανικό. Μια από τις βασικότερες αρχές στη θέση της Εκκλησίας για τα οικολογικά ζητήματα είναι η αρχή της ενότητας και της ακεραιότητας του δημιουργημένου από τον Θεό κόσμου. Η Ορθόδοξη δεν βλέπει τη φύση που μας περιβάλλει απομονωμένα, ως μια κλειστή δομή. Ο φυτικός, ο ζωικός και ο ανθρώπινος κόσμος αλληλοσυνδέονται. Από τη χριστιανική άποψη η φύση δεν είναι αποθήκη πόρων, που προσδιορίζονται για την εγωιστική και ανεύθυνη χρήση από τον άνθρωπο, αλλά ένα σπίτι όπου ο άνθρωπος δεν είναι ο οικοδεσπότης αλλά ο οικονόμος, είναι επίσης ένας ναός, στον οποίο αυτός είναι ο ιερέας που υπηρετεί όχι τη φύση αλλά τον Μόνο Κτίστη. Στη βάση της κατανόησης της φύσεως ως ναού ευρίσκεται η ιδέα του *Θεοκεντρισμού*: ο Θεός «δίδους πᾶσι ζῶνι καὶ νοηῶν καὶ τὰ πάντα» (Πράξ. 17. 25) είναι η Πηγή της ύπαρξης. Για το λόγο αυτό η ίδια η ζωή στις πολλαπλές εκφάνσεις της έχει χαρακτήρα ιερό, αποτελώντας το θείο δώρο, η καταπάτηση του οποίου είναι μια πράκληση που στρέφεται όχι μόνο εναντίον του Θείου δημιουργήματος αλλά και εναντίον του ίδιου του Κυρίου.

XIII.5. Τα οικολογικά προβλήματα έχουν ουσιαστικά ανθρωπολογικό χαρακτήρα, διότι δημιουργήθηκαν από τον άνθρωπο και όχι από τη φύση. Για το λόγο αυτό πολλά ζητήματα, τα οποία τέθηκαν εξαιτίας της περιβαλλοντολογικής κρίσεως, αναφέρονται στην ανθρωπινή ψυχή και όχι στους τομείς της οικονομίας, της βιολογίας, της τεχνολογίας ή της πολιτικής. Η φύση από μόνη της ούτε μεταμορφώνεται πραγματικά, ούτε καταστρέφεται, αλλά από την επίδραση του ανθρώπου. Η πνευματική του κατάσταση διαδραματίζει έναν αποφασιστικό ρόλο, διότι ευρίσκει ανταπόκριση στο περιβάλλον τόσο με την εσωτερική επίδραση πάνω του, όσο και χωρίς αυτή. Η εκκλησιαστική ιστορία γνωρίζει πολλά παραδείγματα όταν η αγάπη των χριστιανών ασκητών για τη φύση, η προσευχή τους για το περιβάλλον, η συμπάθεια τους για την κτίση επέδρασε ευνοϊκά στις ζωντανές υπάρξεις.

Η αμοιβαία σχέση μεταξύ της ανθρωπολογίας και της οικολογίας με μεγάλη σαφήνεια αποκαλύπτεται στις μέρες μας όταν ο κόσμος αντιμετωπίζει ταυτόχρονα δυο κρίσεις: πνευματική και οικολογική. Στη σύγχρονη κοινωνία ο άνθρωπος ενίοτε χάνει την συνείδηση της ζωής ως θείο δώρο και κάποτε δε και το ίδιο το νόημα της ζωής, το οποίο ορισμένες φορές περιορίζεται στη φυσική ύπαρξη. Με αυτή την οσση η φύση αντιμετωπίζεται όχι ως οίκος, και βέβαια λιγότερο ως ναός, αλλά ως «χώρος κατοικίας». Η διαρκώς υποβαθμιζόμενη προσωπικότητα οδηγεί και στην υποβάθμιση της φύσεως, διότι αποδεικνύεται ανίκανη να μεταμορφώσει τον κόσμο. Την τυφλωμένη από τις αμαρτίες ανθρωπότητα δε βοηθούν ούτε οι τεράστιες τεχνολογικές δυνατότητες, διότι με την αδιαφορία προς το νόημα, το μυστήριο και το θαύμα της ζωής δεν φέρνουν γνήσια ωφέλεια, αλλά καμιά φορά αποδεικνύονται και επιζήμιες. Στον άνθρωπο, οι ενέργειες του οποίου δεν έχουν πνευματικό προσανατολισμό, η τεχνολογική ισχύς δημιουργεί ουτοπιστικές ελπίδες για τις απειρίοριστες δυνατότητες του ανθρώπινου λόγου και της δύναμης της προόδου.

Σε συνθήκες πνευματικής κρίσεως είναι αδιανόγητη η πλήρης υπέρβαση της οικολογικής κρίσης. Αυτός ο περιορισμός δεν σημαίνει ότι η Εκκλησία μας καλεί να περιορίσουμε το έργο για την προστασία της φύσεως. Ομως συνδέει την ελπίδα της στην θετική τροποποίηση των αμοιβαίων σχέσεων του ανθρώπου και της φύσεως με την επιδίωξη της πνευματικής αναγέννησης της κοινωνίας. Η ανθρωπογενής βάση των οικολογικών προβλημάτων δείχνει ότι τροποποιούμε τον περιβάλλον σύμφωνα με τον εσωτερικό μας κόσμο και για το λόγο αυτό η μεταμόρφωση της φύσεως πρέπει να αρχίσει από τη μεταμόρφωση της ψυχής. Σύμφωνα με τη γνώμη του *Αγίου Μαξίμου του Ομολογητού*, ο άνθρωπος μπορεί να μετατρέψει σε παράδεισο ολόκληρη τη γη μόνο όταν θα έχει τον παράδεισο μέσα του.

* Το κείμενο επικυρώθηκε από την *Ιερά Σύνοδο* της Ιεραρχίας της *Ρωσικής Ορθόδοξης Εκκλησίας*, και εκφράζει την επίσημη θέση του *Πατριαρχείου Μόσχας*. Το συγκεκριμένο απόσπασμα αποτελεί το έγγραφο με αριθμό 13, με τίτλο: «XIII. Εκκλησία και οικολογικά προβλήματα» σειράς εγγράφων που εντάσσονται στην ενότητα: «Οι αρχές του κοινωνικού δόγματος της *Ρωσικής Ορθόδοξης Εκκλησίας*», αναρτήθηκε από το *Τμήμα Εξωτερικών Εκκλησιαστικών Σχέσεων της Ρωσική Ορθόδοξη Εκκλησία* στον επίσημο ιστότοπό της (<https://mospat.ru/gr/documents/social-concepts/xiii/>).